

Sygn. akt II KK 384/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Justyna Kryńska-Szufnara

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie E. D.

skazanego z art. 280 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 stycznia 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 listopada 2015 r., sygn. akt II AKa (...)

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 3 kwietnia 2014 r., sygn. akt VIII K (...),

**1. uchyla zaskarżony wyrok w części w jakiej utrzymano nim
w mocy wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 3 kwietnia 2014 r. w
zakresie dotyczącym skazania E. D. za czyny opisane w punkcie
LVII oraz uchyla w tej części wskazany wyrok Sądu Okręgowego i
na podstawie art. 537 § 2 kpk w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 kpk w tym
zakresie postępowanie umarza;**

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. I. B. Kancelaria Adwokacka w W. - kwotę 738 zł w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia dla obrońcy wyznaczonego z urzędu, za udział w rozprawie przed Sądem Najwyższym;

3. kosztami procesu w zakresie wynikającym z pkt 1 niniejszego wyroku obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 lipca 2017 r. w sprawie II KK 113/17, a dotyczącej rozpoznania kasacji wniesionej przez obrońcę **E. D.**, w tej samej co obecna sprawa, wskazał że: *„zachodzi konieczność zwrócenia uwagi na kwestię materialnoprawną, która ze względu na treść nadzwyczajnego środka zaskarżenia, nie mogła być przedmiotem rozpoznania Sądu kasacyjnego (zgodnie z art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 k.p.k., co w rozważanej sprawie nie miało miejsca, a w kasacji nie podniesiono zarzutu obrazu prawa materialnego).*

Powyższe skutkowało wniesieniem w niniejszej sprawie kolejnej kasacji, również wniesionej na korzyść skazanego, lecz zredagowanej przez podmiot szczególny, jakim jest Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny.

W skardze podniesiono zarzut:

- rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 listopada 2015r., sygn. akt II AKa (...), zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 3 kwietnia 2014r., sygn. akt VIII K (...), naruszenia przepisów prawa procesowego – art. 433§1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegającego na zaniechaniu dokonania przez Sąd Odwoławczy prawidłowej kontroli zaskarżonego na korzyść oskarżonego wyroku, w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy niezasadnego i rażąco niesprawiedliwego orzeczenia Sądu I instancji, wydanego z rażącą obrazą przepisów prawa materialnego - art. 13 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 2 stycznia 2014 roku) w zw. z art. 18 § 1 pkt 2 tejże ustawy oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 30

sierpnia 2013 roku o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i innych ustaw (Dz. U. z dnia 1 października 2013 roku, poz. 1165), poprzez skazanie oskarżonego E. D. w warunkach określonych w art. 10 § 2 k.k., za ciąg przestępstw z art. 281 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i wymierzeniu kary bez nadzwyczajnego jej złagodzenia pomimo, iż oskarżony w chwili popełnienia czynów był nieletni.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz utrzymującej w mocy orzeczenie o karze łącznej i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna.

Z ustaleń poczynionych w wyroku Sądu pierwszej instancji wynika, że E. D. urodził się 2 marca 1986 r.

W punkcie LVII wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 3 kwietnia 2014 r., sygn. akt VIII K (...), utrzymanego w mocy w tym zakresie orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 listopada 2015 r., sygn. akt II AKa (...), skazany został uznany za winnego tego, że działając w warunkach ciągu przestępstw, w krótkich odstępach czasu w okresie od października 2002 roku do **marca 2003 roku** w W., w podobny sposób oraz w różnych konfiguracjach osobowych dopuścił się 2 kradzieży rozbójniczych na osobach pochodzenia azjatyckiego, przy czym z popełnienia przestępstw uczynił sobie stałe źródło dochodu, i tak:

1. w dniu nieustalonym, w październiku 2002 roku w W. na ul. Z. działając wspólnie i w porozumieniu z R. P., M. J. i P. O., po uprzednim dokonaniu kradzieży portfela z pieniędzmi w kwocie 1000 zł, w celu utrzymania się w posiadaniu zabranych rzeczy użył przemocy w postaci uderzenia nieustalonego mężczyzny, tj. czynu z art. 281 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;
2. w dniu nieustalonym, w marcu 2003 roku w W. na Alei J., działając wspólnie i w porozumieniu z R. P., Ł. S., M. D., R. R., R. P. oraz P. O., po uprzednim dokonaniu kradzieży pieniędzy w postaci dolarów USA o nieustalonej kwocie oraz telefonu nieustalanej marki o nieustalonej wartości, na szkodę nieustalonej kobiety, w celu utrzymania się w posiadaniu zabranych rzeczy użył przemocy w postaci uderzenia nieustalonego mężczyzny,

tj. czynu z art. 281 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.,
za co, na podstawie art. 281 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.
i art. 33 § 2 k.k., wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności i 100 stawek
dziennych grzywny, przyjmując że wysokość jednej stawki wynosi 50 złotych.

Porównanie dat popełnienia przez skazanego wskazanych czynów z jego
datą urodzenia, wskazuje że w obu wypadkach czyny te dokonane zostały
przed ukończeniem przez skazanego 17 lat (w odniesieniu do czynu z w/w pkt 2
przyjęto nieustalony dzień w marcu 2003 r., co nie wyklucza możliwości popełnienia
tego występku w dniu 1 marca 2003 r.).

W tej sytuacji zauważyć trzeba, że przepis art. 10 § 1 k.k. stanowi,
że na zasadach określonych w tym kodeksie odpowiada ten, kto „popełnia czyn
zabroniony po ukończeniu 17 lat, a jednocześnie, omawiane czyny zakwalifikowane
z art. 281 k.k., nie są wymienione w katalogu zawartym w art. 10 § 2 k.k.,
co oznacza, że skazany nie mógł za nie odpowiadać na zasadach określonych
w Kodeksie karnym.

Już samo powyższe, na co wskazał już Sąd Najwyższy we wskazanym
na wstępie uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 lipca 2017 r., dowodzi
że w omawianym zakresie sprawy, doszło do wydania wyroku dotkniętego obrazą
prawa materialnego, którą winien dostrzec już Sąd I instancji, a następnie w trybie
art. 440 k.p.k. Sąd Odwoławczy.

Podstaw do przypisania skazanemu odpowiedzialności karnej na zasadach
przewidzianych w Kodeksie karnym nie dają także wprost przepisy ustawy z dnia
26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (j.t. Dz. U. z 2002 r.,
nr 11, poz.109). Z art. 1§1 pkt 2 tej ustawy wynika bowiem, że jej przepisy
stosuje się w zakresie postępowania w sprawach o czyny karalne – w stosunku
do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale nie ukończyły
lat 17.

W takiej sytuacji, zastosowanie miał przepis art. 13 u.p.s.n., przewidujący,
w określonych przypadkach (skazany w chwili orzekania tj. 3 kwietnia 2014r.
ukończył lat 18), możliwość wymierzenia nieletniemu kary z nadzwyczajnym
złagodzeniem jej wykonania. Przepis ten jednak został uchylony z dniem 2 stycznia
2014r. ustawą z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o postępowaniu

w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2013, poz. 1165) i nie obowiązywał w czasie orzekania.

Stwierdzić zatem należy, że wraz z uchyleniem wskazanego przepisu, a więc w obecnym stanie prawnym, nie ma podstawy prawnej do pociągnięcia o odpowiedzialności i karania osoby dorosłej za jej czyny karalne popełnione w okresie nieletności, o ile nie wyczerpują one znamion przestępstw wymienionych w art. 10§2 k.k. (P. Górecki, V. Konarska – Wrzosek – Postępowanie w sprawach nieletnich. Komentarz, teza 7 do art. 18, Warszawa 2019).

Nie daje takiej podstawy regulacji zawarta w art. 18§1 pkt 2 u.p.s.n., która określa co prawda właściwość sądu w takiej kategorii spraw, jednak pozbawiona normy materialnoprawnej, *de facto* stała się normą „pustą”.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy uznał kasację za zasadną. Skutkiem powyższego było uchylenie zaskarżonego wyroku w części w jakiej utrzymano nim w mocy (pkt II) skazanie za ciąg przestępstw z art. 281 § 1 k.k. w zw. z art. 65§1 k.k. opisanych w pkt LVII wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 3 kwietnia 2014 r., a także tej części orzeczenia Sądu I instancji. Ponieważ zaś brak obecnie przepisu pozwalającego na ściganie E. D. za czyn, który popełnił będąc osobą nieletnią, postępowanie w tym zakresie przy zastosowaniu art. 537 k.p.k., na podstawie art. 17 § 1 pk2 k.p.k. należało umorzyć.

W konsekwencji rozwiązaniu uległa też kara łączna orzeczona w pkt LXIV. Brak jednak podstaw do uwzględnienia wniosku skarżącego i uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie kary łącznej. Sytuacja ta będzie musiała znaleźć rozwiązanie poprzez wydanie wyroku łącznego.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.